

International Holocaust Remembrance Alliance

Έκθεση της Ομάδας Εργασίας για την Εκπαίδευση: Το Ολοκαύτωμα και άλλες Γενοκτονίες¹

Εισαγωγή

Ένα βασικό ζήτημα το οποίο τέθηκε από πολλούς εκπαιδευτικούς και μαθητές είναι για ποιον λόγο να διδάξουν και να μάθουν για το Ολοκαύτωμα, όταν υπήρξαν τόσες πολλές άλλες περιπτώσεις μαζικών διώξεων και δεινών σε βάρος και άλλων ομάδων που κατά καιρούς έγιναν στόχοι στη σύγχρονη ιστορία μας. Επιπλέον, ετέθη το ερώτημα γιατί να διδαχθεί το Ολοκαύτωμα, όταν συμβαίνει να διαπράττονται σήμερα σειρά άλλα εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας;

Πρώτα απ' όλα μια σαφής και καλά τεκμηριωμένη γνώση του Ολοκαυτώματος, της μεγαλύτερης γενοκτονίας που γνώρισε η ανθρωπότητα, μπορεί να βοηθήσει τους εκπαιδευτικούς και τους μαθητές να κατανοήσουν άλλες γενοκτονίες, μαζικές θηριωδίες και εν γένει παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Αξίζει να ειπωθεί εδώ ότι η διδασκαλία σχετικά με την πρόκληση μαζικών διώξεων και εγκληματικών ενεργειών άρχισε μόλις μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, και πιο συγκεκριμένα, μετά το Ολοκαύτωμα, την πολιτική εξόντωση, δηλαδή, των Εβραίων της Ευρώπης από τους Ναζί και τους συνεργάτες τους. Η έρευνα για το Ολοκαύτωμα, την ίδια στιγμή, άνοιξε ένα ολόκληρο πεδίο μελετών γενοκτονίας, όπως τη γενοκτονία των Αρμενίων, τις σφαγές των Χερέρρο, τις σταλινικές δολοφονίες και απελάσεις, αλλά και τις φρικαλεότητες που σήμερα διαπράττονται στην Κεντρική Αφρική, το Σουδάν και την Καμπότζη.

Όπως έχει δηλώσει η Δρ Λίντα Γούλφ του Πανεπιστημίου Γουέμπστερ [Webster], «η μαζική βία, τα βασανιστήρια, οι παραβιάσεις των θεμελιωδών ανθρωπίνων δικαιωμάτων και η κακομεταχείριση των

¹ Η παρούσα έκθεση παρέχεται για σκοπούς πληροφόρησης και μόνο. Οι δηλώσεις δεδομένων έχουν ληφθεί από εμπειρογνώμονες στο συγκεκριμένο πεδίο. Ο IHRA δεν φέρνει καμία ευθύνη ως προς την πληρότητα, τη γνώμη ή την ακρίβειά τους. Ούτε αυτή η έκθεση, ούτε οποιαδήποτε άποψη που εκφράζεται στην παρούσα, θα πρέπει να ελληφθεί ως επίσημη θέση του IHRA ή των Χωρών Μελών του.

ανθρώπων δεν είναι μεν κάτι νέο στην ιστορία της ανθρωπότητας, η τειμερίωση όμως τέτοιων γεγονότων γεφυρώνει την ιστορική μαρτυρία. Καθίσταται γι' αυτό επιτακτική η ανάγκη ανάπτυξης μιας βαθύτερης κατανόησης των ψυχολογικών, πολιτιστικών, πολιτικών, και κοινωνικών αιτιών που οδηγούν σε αυτές τις ακραίες μορφές ανθρώπινης σκληρότητας, μαζικής βίας και γενοκτονίας. Πρέπει επίσης να συνεχίσουμε να εξετάζουμε τους παράγοντες εκείνους που δημιουργούν τις προϋποθέσεις για μαζική ή ατομική άσκηση βίας καθώς και τον αντίκτυπο που προκαλεί η απάθεια μιας κοινωνίας, η οποία τροφοδοτεί την ανθρώπινη σκληρότητα. Ενώ λοιπόν είναι αδύνατο να προβλέψουμε ένα ακριβές μοντέλο που να προλαμβάνει τη μαζική βία και την ανθρώπινη σκληρότητα, μπορούμε και έχουμε την υποχρέωση να αναπτύξουμε ένα μοντέλο που να αναδεικνύει εκείνα τα σημάδια και τους παράγοντες προδιάθεσης για πρόκληση ανθρώπινης βίας που μπορεί να οδηγήσει στη γενοκτονία. Εφόσον κατανοήσουμε επαρκώς και σε βάθος τα συγκεκριμένα μηνύματα, τότε και μόνον τότε θα μπορέσουμε να διαμορφώσουμε και να αναπτύξουμε τις κατάλληλες πολιτικές, στρατηγικές και τα προγράμματα που στοχεύουν στην εξουδετέρωση αυτών των φρικαλεοτήτων».

Στη σειρά εγγράφων που παρατίθενται, παρέχονται πληροφορίες και προτάσεις για τους εκπαιδευτικούς που επιθυμούν να διδάξουν το Ολοκαύτωμα, τις γενοκτονίες και άλλα εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας με τη μέθοδο σύγκρισης μεταξύ τους. Τα έγγραφα αυτά περιλαμβάνουν:

- Κείμενο προβληματισμού αναφορικά με συγκριτική μελέτη που σχετίζει το Ολοκαύτωμα με άλλες γενοκτονίες και εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας επισημαίνοντας ταυτόχρονα πιθανές παγίδες που πρέπει να αποφεύγονται.
- Μελέτη διερεύνησης των **σχέσεων που αφορούν όρους όπως «ολοκαύτωμα», «γενοκτονία», «εγκλήματα πολέμου» και «εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας».**
- Εισαγωγή στην προέλευση του όρου γενοκτονία, που πρώτος διετύπωσε ο Raphael Lemkin κατά τη διάρκεια του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, αργότερα δε ενσωματώθηκε στο διεθνές δίκαιο, αλλά και μια σειρά εναλλακτικών **ορισμών** που εισηγήθηκαν κατά καιρούς ιστορικοί και νομικοί μελετητές.
- Σύντομη περιγραφή των εξελίξεων στο διεθνές δίκαιο και τα θεσμικά όργανα με στόχο την **Πρόληψη και την Τιμωρία των Εγκλημάτων Κατά της Ανθρωπότητας.**
- Προτάσεις για ιστοσελίδες με περαιτέρω πληροφορίες και συμβουλές για όσους επιθυμούν να **μάθουν περισσότερα περί γενοκτονιών.**

Υπό επεξεργασία τυγχάνει στο μεταξύ μια άλλη ενότητα που θα περιγράφει και θα σκιαγραφεί το βασικό περιεχόμενο εννοιών, όρων κλπ. Και η οποία θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη κατά τον σχεδιασμό και την υλοποίηση ενός προγράμματος σπουδών που θα σχετίζει το Ολοκαύτωμα με άλλες γενοκτονίες και εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας.

Γιατί να σχετίσουμε το Ολοκαύτωμα με άλλες γενοκτονίες και εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας;

Από τη στιγμή που η μελέτη της ιστορίας του Ολοκαυτώματος κατέστη βασικό μάθημα διδασκαλίας σε πολλές σχολικές τάξεις, τόσο οι εκπαιδευτικοί όσο και οι μαθητές συχνά αναφέρονται στην ανάγκη πως παρόμοια γεγονότα γενοκτονίας θα πρέπει επίσης να εξετάζονται στο ίδιο μάθημα. Συμβαίνει, όμως, η γνώση για άλλες γενοκτονίες να είναι συχνά περιορισμένη. Σε ορισμένες μάλιστα περιπτώσεις, συμβαίνει να είναι πενιχρή η έρευνα και περιορισμένος ο αριθμός μαρτυρικών περιγραφών που διατίθενται ή είναι προσβάσιμες στο εκπαιδευτικό προσωπικό και, επιπλέον, οι πληροφορίες είναι συχνά πολιτικοποιημένες. Τίθεται ως εκ τούτου το ερώτημα εάν η σύγκριση του Ολοκαυτώματος με άλλες γενοκτονίες προσφέρει χρήσιμη και αξιόπιστη βάση για τη διδασκαλία του. Η ενότητα που παρατίθεται εδώ συνοψίζει και περιγράφει μια σειρά από σημαντικούς λόγους για τους οποίους μπορεί να είναι πολύτιμη η προσφορά μιας τέτοιας συγκριτικής προσέγγισης, επισημαίνει ορισμένες προκλήσεις και καταλήγει σε μία σειρά λόγων και συμπερασμάτων που σε καμμία περίπτωση δεν πρέπει να αποσιωπώνται χάριν μιας συγκριτικής προσέγγισης.

Γιατί να συσχετίσουμε ή να συγκρίνουμε το Ολοκαύτωμα με άλλες γενοκτονίες, εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας, και μαζικές ωμότητες;

1. Το Ολοκαύτωμα συχνά θεωρείται ότι έδωσε το έναυσμα για τη διαμόρφωση της έννοιας του όρου «γενοκτονία», όρου που προέκυψε στη διάρκεια του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, σε μεγάλο βαθμό, ως απάντηση στα εγκλήματα των ναζί και των συνεργατών τους. Έτσι, το Ολοκαύτωμα μπορεί να αποτελέσει την αφετηρία και το θεμέλιο για τη μελέτη της γενοκτονίας.
2. Συγκρίνοντας το Ολοκαύτωμα με άλλες γενοκτονίες και εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας πρέπει να παραμένουμε οξυδερκείς και να μην εστιάζουμε μόνο σε ομοιότητες μεταξύ των γεγονότων αλλά και σε βασικές διαφορές τους. Με τον τρόπο αυτό, κατακτάμε την ευκαιρία αφενός να κατανοήσουμε καλύτερα την ιδιαίτερη ιστορική σημασία του Ολοκαυτώματος, και αφετέρου, μέσω αυτής, να οδηγηθούμε σε ασφαλή κατανόηση άλλων μορφών και γεγονότων γενοκτονίας. Με την ίδια ακριβώς λογική, η διδασκαλία άλλων γενοκτονιών μπορεί να συμβάλει σε βαθύτερη κατανόηση του Ολοκαυτώματος.
3. Επιπλέον, συγκρίνοντας το Ολοκαύτωμα με άλλες γενοκτονίες και εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας, είναι δυνατό κάποιος να αναγνωρίσει κοινά πρότυπα και διαδικασίες που οδηγούν σε συνθήκες γενοκτονίας. Εξάλλου, μέσα από την κατανόηση της διαδικασίας που οδηγεί σε γενοκτονία και την αναγνώριση όσων σταδίων προηγούνται στέλνοντας προειδοποιητικά μηνύματα, η αποτροπή μελλοντικών γενοκτονιών μπορεί να γίνει εφικτή.
4. Στους νέους, μαθητές και υποψήφιους φοιτητές, θα πρέπει να γίνει σαφές το ιστορικό βάρος που είχε το Ολοκαύτωμα στην εξέλιξη του διεθνούς δικαίου, της απονομής δικαιοσύνης όπως και στις προσπάθειες της διεθνούς κοινότητας να αντιμετωπίζει φαινόμενα γενοκτονιών στον σύγχρονο κόσμο.

5. Το να συγκρίνει σήμερα κανείς το Ολοκαύτωμα με άλλες γενοκτονίες μπορεί να χρησιμεύσει και ως μέσο προϋδεασμού των νέων για το ενδεχόμενο ενός κινδύνου να προκληθούν νέες γενοκτονίες και εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας. Το στοιχείο αυτό μπορεί να ενισχύσει τον βαθμό συνειδητότητας – επίγνωσης του ρόλου της νέας γενιάς όσον αφορά τις ευθύνες της στην παγκόσμια κοινότητα.
6. Η σύγκριση του Ολοκαυτώματος με άλλες γενοκτονίες μπορεί να βοηθήσει να ξεπεραστεί η δυσκολία αναγνώρισης άλλων γενοκτονιών.
7. Η γνώση του Ολοκαυτώματος μπορεί επίσης να σταθεί χρήσιμη όταν εξετάζεται το πώς μπορούν να συνομιλήσουν με το παρελθόν και άλλες κοινωνίες μετά τη γενοκτονία, με ποιο τρόπο οι κοινότητες μπορούν να αντιδράσουν μπροστά σε μία γενοκτονία, ή ακόμα πώς οι επιζώντες μπορούν να συνεχίσουν να ζουν με τις δικές τους, τραυματικές εμπειρίες.
8. Υπάρχουν περιπτώσεις που η εθνική ιστορία μιας χώρας μπορεί να παρέχει αφορμές για τη συσχέτιση του Ολοκαυτώματος με γενοκτονία που την αφορά, και έχει επισυμβεί σε βάρος της.

Σε μία τέτοια συγκριτική προσέγγιση οι προκλήσεις είναι πολλές και είναι πολύ σημαντικό να τονισθεί στο σημείο αυτό ότι θα πρέπει να ληφθεί μέριμνα ώστε να αποφευχθούν μια σειρά παγίδες όπως:

1. Η σύγκριση δυο διακριτών ιστορικών γεγονότων. Κανείς δεν αμφιβάλλει ότι η σύγκριση αυτή θα είναι δύσκολη χωρίς να έχει προηγηθεί προσεκτική ιστορική έρευνα και εις βάθος κατανόηση και των δύο ιστορικών γεγονότων. Αυτή είναι μια ιδιαίτερη πρόκληση, δεδομένου ότι απουσιάζει εκπαιδευτικό υλικό το οποίο όντως να συγκρίνει / σχετίζει το Ολοκαύτωμα με άλλες γενοκτονίες.
2. Οι διαφορές μεταξύ των ιστορικών γεγονότων είναι τόσο σημαντικές και ουσιαστικές όσο και οι ομοιότητές τους. Έτσι πρέπει να ληφθεί μέριμνα ώστε να μην εξισώσουμε, ούτε να μειώσουμε αλλά και ούτε να ευτελίσουμε είτε το Ολοκαύτωμα ή τις γενοκτονίες με τις οποίες συγκρίνεται το Ολοκαύτωμα.
3. Είναι σημαντικό να είμαστε σε εγρήγορση προκειμένου να διακρίνουμε τη διαφορά μεταξύ της σύγκρισης γενοκτονιών, που είναι δυνατή και θεμιτή, και της σύγκρισης του πόνου των μεμονωμένων θυμάτων ή ομάδων θυμάτων, που δεν είναι. Πρέπει να ληφθεί μέριμνα ώστε να μην δημιουργούμε ιεραρχίες του πόνου ή να επιτρέπομε η αξία μιας συγκριτικής μελέτης να μειώνεται από πολιτικές ή κοινωνικές σκοπιμότητες ή ανταγωνιστικές αναμνήσεις.

Είναι σημαντικό επίσης να έχει κάποιος επίγνωση του σκεπτικού πίσω από τη σύγκριση του Ολοκαυτώματος με άλλες γενοκτονίες. Τούτου λεχθέντος, υπάρχουν ορισμένοι λόγοι ή στρατηγικές για τη σύγκριση του Ολοκαυτώματος με άλλες γενοκτονίες που δεν είναι εποικοδομητικές και, σίγουρα, θα πρέπει να αποφεύγονται. Μερικές από αυτές είναι:

1. Η σύνδεση με άλλες γενοκτονίες που γίνεται με σκοπό να αποσιωπηθούν ορισμένες πτυχές της εθνικής ιστορίας ενός τόπου ή ενός λαού, όπως η συνεργασία με τους ναζί κατά τη διάρκεια του Ολοκαυτώματος.

2. Να θεωρείται το Ολοκαύτωμα ως μέσο για άσκηση πολιτικής ισχύος στη σύγχρονη εποχή και επομένως, να συνδέεται με πολιτικές σκοπιμότητες.
3. Να συνδέεται το Ολοκαύτωμα με άλλες γενοκτονίες προκειμένου να μειωθεί ή ευτελιστεί το βάρος της σημασίας του.

Όροι κλειδιά: σχετίζοντας τους όρους ‘Ολοκαύτωμα’, ‘γενοκτονία’, ‘εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας’ και ‘εγκλήματα πολέμου’

Στον καθημερινό λόγο, από δημόσιες συζητήσεις στα μέσα ενημέρωσης μέχρι καθημερινές συζητήσεις, μια σειρά όρων που σχετίζονται με τις μαζικές θηριωδίες - «εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας», «εγκλήματα πολέμου», «γενοκτονία» και «Ολοκαύτωμα» - συχνά χρησιμοποιούνται εναλλακτικά, ενίοτε δίνοντας την εντύπωση ότι έχουν την ίδια έννοια. Παρά το γεγονός ότι αυτοί οι όροι αναφέρονται συχνά στο ίδιο πλαίσιο -μάλιστα μπορεί να σχετίζονται- ο κάθε ένας από αυτούς έχει πολύ σαφή και συγκεκριμένα νοήματα. Τρεις από αυτούς τους όρους – εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας, γενοκτονία και εγκλήματα πολέμου – αναφέρονται σε νομικές κατηγορίες, καθώς και σε έννοιες που απαντώνται στον επιστημονικό τομέα.

Είναι σημαντικό οι εκπαιδευτικοί να βοηθούν τους μαθητές να κατανοήσουν τις διαφορετικές σημασίες του καθενός από αυτούς τους όρους.

Εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας είναι εκτεταμένες ή συστηματικές επιθέσεις κατά του άμαχου πληθυσμού, ανεξάρτητα εάν πρόκειται για υπηκόους ή αλλοδαπούς ή εάν οι επιθέσεις διαπράττονται σε καιρό πολέμου ή σε καιρό ειρήνης. Οι επιθέσεις μπορεί, για παράδειγμα, να συμπεριλαμβάνουν δολοφονίες, εξόντωση, εκτοπισμούς, δουλεία, βιασμούς, βασανιστήρια και άλλες απάνθρωπες πράξεις. Τα εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας έχουν ουσιαστικά σχέση με την παραβίαση θεμελιωδών ανθρωπίνων δικαιωμάτων και αξιών. Σε αυτήν ακριβώς την κατηγορία εγκλημάτων κατατάσσονται σύμφωνα με το διεθνές δίκαιο τα «εγκλήματα πολέμου» και η «γενοκτονία».

Εγκλήματα πολέμου θεωρούνται εγκληματικές πράξεις που διαπράχθηκαν κατά τη διάρκεια ένοπλων συγκρούσεων. Ο όρος αφορά σοβαρές παραβιάσεις των κανόνων του πολέμου. Οι συγκεκριμένοι κανόνες ορίζονται σε μια σειρά διεθνείς συμφωνίες, με κυριότερες τις Συμβάσεις της Γενεύης, και αποβλέπουν κυρίως σε προστασία των αμάχων, των γυναικών, των παιδιών, των αιχμαλώτων πολέμου αλλά και ασθενών ή τραυματιών στα μέτωπα του πολέμου. Ως εγκλήματα πολέμου, αναφέρονται εδώ πράξεις όπως είναι τα βασανιστήρια, η καταστροφή της ιδιοκτησίας, και η δολοφονία αμάχων ή ομήρων. Επίσης, η αδικαιολόγητη καταστροφή πόλεων, κωμοπόλεων και χωριών, ή οποιαδήποτε άλλη καταστροφή που δεν σχετίζεται με στρατιωτικές επιχειρήσεις.

Ο όρος **γενοκτονία** αναφέρεται στη συντονισμένη και σχεδιασμένη καταστροφή μιας ομάδας ανθρώπων. Κατ’ άλλους η γενοκτονία ορίζεται ως «το έγκλημα των εγκλημάτων», ενώ κατ’ άλλους πρόκειται για το απόλυτο έγκλημα κατά της ανθρωπότητας, ακριβώς διότι σκοπός της γενοκτονίας είναι να εξαλειφθεί μέρος της ανθρωπότητας.

Το περιεχόμενο του όρου «γενοκτονία» ορίζεται στη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών του 1948 για την Πρόληψη και την Τιμωρία του Εγκλήματος της Γενοκτονίας. Σύμφωνα με τον συγκεκριμένο ορισμό, συνιστούν γενοκτονία ενέργειες που διαπράττονται «με σκοπό την καταστροφή, εν όλω ή εν μέρει, μιας εθνικής, εθνοτικής, φυλετικής ή θρησκευτικής ομάδας». Έχοντας υπόψη ότι πρόκειται για όρο που λαμβάνεται υπόψη προκειμένου περί εφαρμογής νομικών αποφάσεων, την ίδια στιγμή που ιστορικά η προέλευση του ίδιου του όρου πηγαιίνει πίσω και είναι προγενέστερος της Σύμβασης του 1948, είναι πολύ λίγοι οι μελετητές που δηλώνουν πλήρως ικανοποιημένοι με τον ορισμό, εν μέρει λόγω των πρακτικών δυσκολιών, στο να μπορεί δηλαδή να αποδείξει κάποιος την «πρόθεση» για την τέλεση της γενοκτονίας. Για τον λόγο αυτό διερευνήθηκε σειρά εναλλακτικών ορισμών του τι συνιστά «γενοκτονία» με σκοπό να διευρευνηθεί ο κατάλογος εγκλημάτων σύμφωνα με ορισμό του ΟΗΕ. (Βλ. συνοδευτικό έγγραφο **Ορίζοντας τη Γενοκτονία.**)

Γενοκτονία είναι και το **Ολοκαύτωμα**, το ναζιστικό πρόγραμμα εξόντωσης Εβραίων της Ευρώπης στη διάρκεια του Β' Παγκοσμίου Πολέμου. Ωστόσο, κατά τη διάρκεια της δίκης της Νυρεμβέργης μετά το τέλος του πολέμου, στους υπαίτιους δεν απαγγέλθηκε η κατηγορία της γενοκτονίας, αλλά κατηγορίες εγκλημάτων πολέμου, εγκλημάτων κατά της ανθρωπότητας και διαφόρων άλλων εγκλημάτων (λόγος γι' αυτό στάθηκε το γεγονός ότι το έγκλημα της γενοκτονίας δεν είχε ακόμα εισαχθεί στο διεθνές δίκαιο, όπερ συνέβη αργότερα με τη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών του 1948).

Το Ολοκαύτωμα συνιστά έκτοτε παραδειγματική περίπτωση γενοκτονίας, λειτουργεί δε ως σημείο αναφοράς και για άλλες γενοκτονίες για τους εξής λόγους:

- Ο όρος «γενοκτονία» δεν υπήρχε πριν το Ολοκαύτωμα, αλλά επινοήθηκε στο 1943–4 από τον Εβραίοπολωνό δικηγόρο Raphael Lemkin ως απάντηση στα εγκλήματα των Ναζί
- Το Ολοκαύτωμα στάθηκε αιχμιά μορφή γενοκτονίας καθώς οι δράστες αποπειράθηκαν να καταστρέψουν μια ομάδα ανθρώπων δολοφονώντας κάθε μέλος αυτής της ομάδας
- Το Ολοκαύτωμα έχει τεκμηριωθεί τόσο ιστορικά όσο και επιστημονικά
- Το Ολοκαύτωμα θεωρείται ένα σημείο καμπής στην παγκόσμια ιστορία του ανθρώπου
- Ο αντίκτυπος του Ολοκαυτώματος στη σημερινή δυτική κοινωνία είναι τεράστιος, δεδομένου ότι έλαβε χώρα στην καρδιά της Ευρώπης
- Η ισχυρή θέση που κατέχει στη συλλογική μνήμη των ευρωπαϊκών λαών βοηθά στην ερμηνεία και άλλων γενοκτονιών εντός ή εκτός Ευρώπης

Πώς αυτοί οι όροι σχετίζονται μεταξύ τους;

Στο διεθνές δίκαιο, τα εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας μπορεί να θεωρηθούν ως μια κατηγορία κάτω από την ομπρέλα των διεθνών εγκλημάτων. Στην κατηγορία αυτή εμπίπτουν:

- Η γενοκτονία
- Τα εγκλήματα πολέμου
- Οι απρόκλητες επιθέσεις

Η γενοκτονία διαφέρει από τα λοιπά εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας από το γεγονός ότι αποσκοπεί στον ολοσχερή αφανισμό/εξόντωση συγκεκριμένης ομάδας ανθρώπων. Άλλα εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας συμβαίνει να στερούνται το συγκεκριμένο χαρακτηριστικό.

Μερικά εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας βέβαια, – όπως η καταναγκαστική εργασία, η μαζική δολοφονία αμάχων, η δήμευση περιουσίας και η απέλαση – μπορεί να συνιστούν προοίμιο γενοκτονίας ή να αφορούν σε μέρος της εκτέλεσής της. Ωστόσο, αυτά τα εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας δεν οδηγούν πάντα σε γενοκτονία, ούτε είναι όλα πάντοτε μέρος μιας γενοκτονίας.

Το Ολοκαύτωμα αφορά συγκεκριμένη μόνο περίπτωση γενοκτονίας και αφορά στην εξόντωση των Εβραίων. Διεπράχθησαν όμως και άλλες γενοκτονίες από τους ναζί στη διάρκεια του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, όπως οι γενοκτονίες των Πολωνών και των Ρομά. Όλες αφορούσαν σε εξόντωσή τους και όλες συνοδεύονταν από μαζικές δολοφονίες. Παρ' όλ' αυτά η γενοκτονία των Εβραίων δεν είχε προηγούμενο στην ιστορία του ανθρώπου καθώς οι ναζί σχεδίαζαν να δολοφονήσουν και τον τελευταίο εβραίο άνδρα, γυναίκα και παιδί. Το στοιχείο αυτό διαφοροποιεί το Ολοκαύτωμα από κάθε απόπειρα ορισμού της γενοκτονίας. Η γενοκτονία ορίζεται ως πρόθεση να καταστρέψει (κάποιος) μια ομάδα, όχι κατ' ανάγκη να δολοφονήσει κάθε μέλος αυτής της ομάδας. Έτσι, ενώ το Ολοκαύτωμα συνιστά ακραίο παράδειγμα γενοκτονίας, δεν θα πρέπει να θεωρείται ως βάση για την προσέγγιση ορισμού της γενοκτονίας. Με δύο λόγια δεν είναι ανάγκη μεταγενέστερα εγκλήματα να έχουν φθάσει σε αυτό το ακραίο σημείο βαρβαρότητας προκειμένου να αναγνωρισθούν βάσει του διεθνούς δικαίου ως γενοκτονία και συνεπώς να τιμωρηθούν αναλόγως γι' αυτό.

Ορίζοντας τη γενοκτονία: μερικά παραδείγματα του πώς έχει ορισθεί η γενοκτονία

Τον όρο «γενοκτονία» διετύπωσε πρώτος στη διάρκεια του Β' Παγκοσμίου Πολέμου ο δικηγόρος Raphael Lemkin προκειμένου περί σχεδιασμένης εξόντωσης συγκεκριμένων ομάδων πληθυσμών που διαθέτουν συλλογική ταυτότητα. Ο Lemkin απέβλεπε με τον συγκεκριμένο όρο να προκαλέσει τη διαμόρφωση ενός πλαισίου του διεθνούς δικαίου με το οποίο να προλαμβάνεται και να τιμωρείται εκείνο που ο βρετανός Πρωθυπουργός Ουίνστον Τσόρτσιλ είχε περιγράψει ως «έγκλημα χωρίς όνομα». Η επινόηση Lemkin ήταν σοφή, καθώς ήδη ο νεοϊδρυθείς Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών πήρε την απόφαση να καταρτίσει τη Σύμβαση του ΟΗΕ για τη γενοκτονία.

Πράγματι, ο διεθνής, νομικός ορισμός του εγκλήματος της γενοκτονίας έγκειται στο Άρθρο II του 1948 της Σύμβασης για την Πρόληψη και την Τιμωρία της Γενοκτονίας.

Άρθρο II: Στην παρούσα Σύμβαση, ορίζεται ως γενοκτονία οποιαδήποτε από τις ακόλουθες πράξεις που διαπράττονται με σκοπό την καταστροφή, εν όλω ή εν μέρει, μιας εθνικής, εθνοτικής, φυλετικής ή θρησκευτικής ομάδας, όπως:

- (α) Η δολοφονία μελών μιας ομάδας.
- (β) Η πρόκληση σοβαρής σωματικής ή διανοητικής βλάβης σε βάρος μελών μιας συγκεκριμένης ομάδας.
- (γ) Η εξώθηση μιας ομάδας σε συνθήκες διαβίωσης που αποσκοπούν στη φυσική εξόντωσή της, εν όλω ή εν μέρει.
- (δ) Η επιβολή μέτρων που αποσκοπούν σε παρεμπόδιση της γενετικής διαιώνισης μιας ομάδας.
- (ε) Η απαγωγή και δια της βίας μεταφορά παιδιών μιας ομάδας σε άλλη ομάδα.

Πρέπει να τονισθεί εδώ ότι την ίδια στιγμή που ο συγκεκριμένος ορισμός παραμένει ως ο μόνος νομικός ορισμός της γενοκτονίας, πολλοί μελετητές εξακολουθούν να διαφωνούν με το περιεχόμενό του, βρίσκοντας ότι ο κατάλογος πιθανών ομάδων θυμάτων που περιλαμβάνει πρέπει να διευρυνθεί και επιπλέον η ανίχνευση πρόθεσης από την πλευρά του θύτη πρέπει να θεωρείται ως προαπαιτούμενο. Μια σειρά διαφορετικών ορισμών έχουν ως εξής:

Ο Adam Jones, στο βιβλίο του *Γενοκτονία: Μια περιεκτική εισαγωγή* συντάζει την ακόλουθη επιλογή επιστημονικών ορισμών της γενοκτονίας, η οποία μπορεί να είναι χρήσιμη για τους εκπαιδευτικούς και τους μαθητές προκειμένου να στοχαστούν. Μερικοί μάλιστα μελετητές εμφανίζονται κατά καιρούς με νέες προσθήκες και βελτιώσεις καθώς με την πάροδο του χρόνου νέες ιδέες έρχονται στο προσκήνιο σε μία συζήτηση που φαίνεται να διαρκεί για καιρό ακόμα.

Peter Drost (1959)

Γενοκτονία είναι η σχεδιασμένη φυσική εξόντωση ατόμων τα οποία συνδέονται μεταξύ τους με συλλογική ταυτότητα.

Vahakn Dadrian (1975)

Γενοκτονία ονομάζεται η αποτελεσματική απόπειρα μιας ισχυρότερης ομάδας, συχνά περιβεβλημένης με κρατικό μανδύα και μέσα, να εξοντώσει εφαρμόζοντας θανατηφόρα βία σε βάρος μελών μιας μειονότητας, η αδυναμία της οποίας να αντισταθεί συνιστά σημαντικό παράγοντα που συμβάλλει στην επιχείρηση γενοκτονίας σε βάρος της.

Irving Louis Horowitz (1976)

[Γενοκτονία είναι] η συστηματική εξόντωση αθώων ανθρώπων, σχεδιασμένη από τον γραφειοκρατικό μηχανισμό ενός κράτους... Συνήθως αφορά μια μειονότητα... [Και] λειτουργεί ως εργαλείο πολιτικής διαχείρισης με σκοπό να επιβάλει και εξασφαλίσει τη συμμόρφωση των πολιτών.

Leo Kuper (1981)

Θα ακολουθήσω τον ορισμό της γενοκτονίας που δίνεται στη Σύμβαση του ΟΗΕ. Αυτό δε σημαίνει ότι συμφωνώ με τον ορισμό. Αντιθέτως, πιστεύω ότι το γεγονός ότι δεν περιλαμβάνει στον κατάλογο ευπαθών ομάδων τις πολιτικές ομάδες, που πρέπει επίσης να προστατεύονται, θα πρέπει να θεωρείται μεγάλη παράλειψη. Και αυτό γιατί στον σύγχρονο κόσμο οι πολιτικές διαφορές θεωρούνται εξίσου σημαντικές όπως οι φυλετικές, εθνικές, εθνοτικές ή θρησκευτικές αναφορικά με προκλήσεις βίας και εξόντωσης σε βάρος τους. Εξάλλου, οι γενοκτονίες κατά φυλετικών, εθνικών, εθνοτικών ή θρησκευτικών ομάδων υποκρύπτουν συγκρούσεις σε πολιτικό επίπεδο. Ωστόσο, δεν νομίζω ότι είναι χρήσιμο να επιχειρηθούν νέοι ορισμοί για τη γενοκτονία, όταν υπάρχει ένας διεθνώς αναγνωρισμένος ορισμός και επιπλέον Σύμβαση για τη Γενοκτονία που θα μπορούσε να αποτελέσει τη βάση για αποτελεσματική δράση, όσο και εάν είναι περιορισμένη η βάση και η έκταση του περιεχομένου του.

Jack Nusan Porter (1982)

Γενοκτονία είναι η σκόπιμη εξόντωση, εν όλω ή εν μέρει, από μια κυβέρνηση ή όργανά της, μιας μειοψηφίας με βάση το φύλο, τη θρησκεία ή την προέλευσή της, ή και μιας πολιτικής μειοψηφίας. Μπορεί να περιλαμβάνει όχι μόνο τη μαζική δολοφονία, αλλά και την πείνα, την αναγκαστική απέλαση, και την πολιτική, οικονομική και βιολογική υποταγή. Η γενοκτονία περιλαμβάνει τρία κύρια συστατικά και προϋποθέσεις: την ιδεολογία, την τεχνολογία, και τη γραφειοκρατία / οργάνωση.

Yehuda Bauer (1984)

[Γενοκτονία είναι] η σχεδιαζόμενη καταστροφή, όπως αυτή συνετελέσθη από τα μέσα ήδη του δέκατου

ένατου αιώνα, μιας φυλετικής, εθνικής ή εθνοτικής ομάδας, με τους ακόλουθους τρόπους: (α) επιλεκτική μαζική δολοφονία της ελίτ ή τμημάτων του πληθυσμού, (β) εξάλειψη του εθνικού (φυλετικού, εθνοτικού) πολιτισμού και της θρησκευτικής ζωής με αφετηρία την πρόθεση «απεθνικοποίησης», (γ) υποδούλωση, με την ίδια ακριβώς πρόθεση, (δ) καταστροφή της εθνικής (φυλετικής, εθνοτικής) οικονομικής ζωής, με την ίδια πρόθεση, (ε) βιολογικό αποδεκατισμό μιας πληθυσμιακής ομάδας με απαγωγές παιδιών, ή την παρεμπόδιση μιας φυσιολογικής οικογενειακής ζωής, με την ίδια πρόθεση... [Ολοκαύτωμα είναι] η προγραμματισμένη φυσική εξόντωση, για ιδεολογικούς ή ψευδο – θρησκευτικούς λόγους, όλων των μελών μιας εθνικής, εθνοτικής ή φυλετικής ομάδας.

John L. Thompson and Gail A. Quets (1987)

Γενοκτονία είναι η εκτεταμένη πρόκληση αφανισμού σε βάρος μιας κοινωνικής ομάδας από διαφορετικούς παράγοντες, αδιάφοροι από πού προέρχονται και ποιες είναι οι προθέσεις τους, δράσεις οι οποίες δεν εμπίπτουν στις αναγνωρισμένες συμβάσεις των πολέμων.

Isidor Wallimann and Michael N. Dobkowski (1987)

Γενοκτονία είναι ο σκόπιμος, οργανωμένος αποδεκατισμός, εν όλω ή κατά μεγάλο μέρος, της φυλετικής ή εθνοτικής ομάδας από μια κυβέρνηση ή ενεργούμενά της. Μπορεί να περιλαμβάνει όχι μόνο μαζικές δολοφονίες αλλά, επίσης, και αναγκαστικές απελάσεις (εθνοκαθάρσεις), συστηματικούς βιασμούς, καθώς και οικονομική και βιολογική υποταγή.

Henry Huttenbach (1988)

Γενοκτονία είναι κάθε πράξη που βάζει την ίδια την ύπαρξη μιας ομάδας σε κίνδυνο..

Helen Fein (1988)

Γενοκτονία είναι μια σειρά σκόπιμες δράσεις από έναν ή περισσότερους δράστες με σκοπό την εξόντωση μιας ομάδας ανθρώπων μέσω μαζικών ή επιλεκτικών δολοφονιών και την καταστολή της βιολογικής αναπαραγωγής της. Τούτο επιτυγχάνεται με σειρά μέτρων όπως οι προγραφές, ο περιορισμός της αναπαραγωγής των μελών μιας ομάδας, η διαμόρφωση συνθηκών για αύξηση της βρεφικής θνησιμότητας, και τέλος με σπάσιμο του δεσμού των παιδιών με τους γεννήτορές τους και κοινωνικοποίησή τους μέσα στην οικογένεια ή μέσα στην ομάδα στην οποία ανήκουν. Ο δράστης/ες μπορεί να αντιπροσωπεύει το κράτος του θύματος, ένα άλλο κράτος, ή οποιοδήποτε άλλο συλλογικό φορέα.

Frank Chalk and Kurt Jonassohn (1990)

Ως γενοκτονία εννοείται η μαζική δολοφονία ομάδας ανθρώπων από ένα κράτος ή άλλη αρχή.

Helen Fein (1993)

Γενοκτονία ονομάζονται το σύνολο των σκόπιμων και σχεδιασμένων δράσεων με στόχο τη φυσική εξόντωση μιας ομάδας είτε άμεσα είτε έμμεσα, όπως μέσω απαγόρευσης της βιολογικής και κοινωνικής αναπαραγωγής των μελών της ομάδας, ακόμα και όταν δεν υπάρχει η οποιαδήποτε ένδειξη απειλής από τη μεριά των θυμάτων.

Steven T. Katz (1994)

[Γενοκτονία είναι] η πραγματοποίηση της πρόθεσης, ασχέτως με πόση επιτυχία διαπράττεται, να δολοφονήσει (κάποιος) το σύνολο των μελών μιας εθνικής, εθνοτικής, φυλετικής, θρησκευτικής, πολιτικής, κοινωνικής ή οικονομικής ομάδας ή φύλου.

Israel Charny (1994)

Ως γενοκτονία, με την ευρύτερη έννοια του όρου, ορίζεται η μαζική δολοφονία σημαντικού αριθμού ανθρώπων, εκτός πλαισίου στρατιωτικής δράσης/στρατιωτικών επιχειρήσεων και μάλιστα υπό συνθήκες αδυναμίας των θυμάτων να υπερασπισθούν τους εαυτούς τους.

Irving Louis Horowitz (1996)

Γενοκτονία ορίζεται εδώ ως μια *δομική και συστηματική καταστροφή αθώων ανθρώπων από έναν κρατικό γραφειοκρατικό μηχανισμό* ... Γενοκτονία σημαίνει τη φυσική εξόντωση και αφανισμό ανθρώπων σε μεγάλη κλίμακα, μια προσπάθεια από εκείνους που κυβερνούν να επιτύχουν την ολική εξάλειψη ενός υποταγμένου λαού. (Σημ. ο Horowitz ξεχωρίζει το [Εβραϊκό] Ολοκαύτωμα από τη γενοκτονία και κάνει αναφορά σε φαινόμενα μαζικής δολοφονίας, της οποίας συνώνυμο είναι η γενοκτονία).

Barbara Harff (2003)

Γενοκτονίες και πολιτικοκτονίες [politicides] είναι η προώθηση, εκτέλεση, ή / και σιωπηρή συναίνεση σε πολιτικές πράξεις που έχουν πρόθεση να καταστρέψουν, εν όλω ή εν μέρει, μια κοινοτική, πολιτική, ή πολιτικοποιημένη εθνική ομάδα, είτε από κυβερνητικές ελίτ, είτε από αντιμαχόμενες μερίδες σε περιόδους εμφυλίων συρράξεων.

Αποτροπή & τιμωρία εγκλημάτων κατά της ανθρωπότητας

Η τιμωρία των εγκλημάτων των ναζί – ένα ορόσημο στο διεθνές ποινικό δίκαιο

Τα θεμέλια για την ανάπτυξη του διεθνούς ποινικού δικαίου τέθηκαν από τις δίκες και τις αποφάσεις των Διεθνών Στρατιωτικών Δικαστηρίων στη Νυρεμβέργη και στο Τόκιο μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο. Βεβαίως, ήδη από τη συνθήκη της Βεσφαλίας το 1648, ίσχυε το δόγμα της μη επέμβασης στις υποθέσεις άλλων εθνών. Παρ' όλ' αυτά, 300 χρόνια μετά, οι θηριωδίες των ναζί, των συμμάχων και των συνεργατών τους, κρίθηκαν τόσο ειδεχθείς ώστε να προσλαμβάνουν χαρακτήρα εγκλημάτων κατά της ανθρωπότητας και επομένως έπρεπε οι ένοχοί τους να τιμωρηθούν στο πρώτο, στην ιστορία της ανθρωπότητας, διεθνές ποινικό δικαστήριο που στήθηκε γι' αυτόν τον σκοπό.

Οι δίκες αυτές, που έτυχαν παγκοσμίου ενδιαφέροντος, απέδειξαν για πρώτη φορά στην ιστορία ότι κανείς, ανεξαρτήτως τίτλου, βαθμού ή ιδιότητας, δεν θα μπορούσε να εξαιρεθεί ως υπεύθυνος τέτοιων εγκλημάτων βάσει του διεθνούς δικαίου. Πράγματι, στις Δίκες της Νυρεμβέργης προσήχθησαν σημαντικοί Γερμανοί εγκληματίες πολέμου με τις κατηγορίες της Συνωμοσίας για την Πρόκληση Πολέμου, Εγκλημάτων κατά της Ειρήνης, Εγκλημάτων Πολέμου και Εγκλημάτων κατά της Ανθρωπότητας..

Οι δίκες της Νυρεμβέργης ήταν σημαντικές όχι μόνο για την εξέλιξη του διεθνούς ανθρωπιστικού δικαίου, αλλά και του δικαίου της ατομικής ποινικής ευθύνης: ήταν η πρώτη φορά που εγκλήματα με διεθνείς συνέπειες που διέπραξε ένα συγκεκριμένο κράτος διώχθηκαν από διεθνές δικαστήριο.

Σημειωτέον, οι διεργασίες παγίωσης της λειτουργίας του διεθνούς ποινικού δικαίου προχώρησαν μετά το 1948 όταν και νομικά προσδιορίστηκε το έγκλημα της γενοκτονίας. Η Σύμβαση περί Γενοκτονίας των Ηνωμένων Εθνών λειτούργησε ως ρηξικέλευθη απάντηση στα εγκλήματα των ναζί και των συνεργατών τους.

Ποιος είναι ο ρόλος του Διεθνούς Ποινικού Δικαστηρίου και των διεθνών δικαστηρίων;

Μετά τις δίκες της Νυρεμβέργης και του Τόκιο αλλά και τη Σύμβαση περί Γενοκτονίας των Ηνωμένων Εθνών, παρήλθε μακριά περίοδος έως ότου ληφθούν περαιτέρω μέτρα για τη λειτουργία και τον ρόλο του διεθνούς ποινικού δικαίου. Σε εκείνα τα πρώτα σημαντικά βήματα είναι ακριβώς που στηρίχθηκε το Συμβούλιο Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών οδηγώντας στο Διεθνές Ποινικό Δικαστήριο τους υπεύθυνους για μαζικές παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων στην πρώην Γιουγκοσλαβία το 1993 και, μία χρονιά μετά, τους υπεύθυνους για τις γενοκτονίες στη Ρουάντα. Η σύσταση αυτών των δικαστηρίων και, στη συνέχεια, άλλων νομικών θεσμών για τα γεγονότα στη Σιέρα Λεόνε, την Καμπότζη και το Λίβανο, ήταν δηλωτική της εντεινόμενης αποφασιστικότητας της διεθνούς κοινότητας ότι τέτοια εγκλήματα δεν μπορούν πλέον να παραμένουν ατιμώρητα.

Περιφερειακοί όμως οργανισμοί, όπως αυτοί που αναδύονταν για συγκεκριμένο σκοπό, ήσαν περιορισμένου εύρους. Χρειαζόταν γι' αυτό να ιδρυθεί ένα δικαστήριο που να έχει την εξουσία να εκδικάσει εγκλήματα κατά του διεθνούς δικαίου όπου και αν διαπράχθηκαν αυτά. Έτσι ιδρύθηκε το Διεθνές Ποινικό Δικαστήριο (ΔΠΔ) το 1998 με έγκριση που προήλθε από πάνω από 110 εθνικά κράτη. Με αρκετές υποθέσεις να εκκρεμούν ήδη, το ΔΠΔ ανεδείχθη σε θεσμό που εξασφαλίζει ότι οι δράστες ειδεχθών εγκλημάτων και μαζικών θηριωδιών δεν μπορούν στο εξής να αποφύγουν την ποινική δίωξη και την τιμωρία.

Πώς λειτουργούν αυτοί οι διεθνείς νομικοί οργανισμοί (σώματα);

Τα διεθνή ποινικά δικαστήρια για τη Γιουγκοσλαβία και τη Ρουάντα διαθέτουν αμφότερα την εξουσία να ασκούν διώξεις κατά προσώπων υπεύθυνων για σοβαρές παραβιάσεις του διεθνούς ανθρωπιστικού δικαίου. Στις παραβιάσεις αυτές περιλαμβάνονται τα εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας, τα εγκλήματα πολέμου και η πρόκληση γενοκτονίας. Αρκετοί μέχρι σήμερα κατηγορούμενοι για γενοκτονία έχουν δικαστεί σε αυτά τα δικαστήρια και έχουν εκδοθεί σημαντικές αποφάσεις σε βάρος τους. Κράτη που προσυπέγραψαν την ίδρυση του Διεθνούς Δικαστηρίου έχουν την υποχρέωση να συνεργάζονται με αυτό για την έρευνα και τη δίωξη των ατόμων που κατηγορούνται για τη διάπραξη σοβαρών παραβιάσεων του διεθνούς ανθρωπιστικού δικαίου.

Δεδομένου ότι οι αποφάσεις που λαμβάνονται από το Συμβούλιο Ασφαλείας είναι νομικά δεσμευτικές, για όλα τα κράτη μέλη του ΟΗΕ, είναι καθήκον των εθνικών κρατών να συνεργάζονται με τα δικαστήρια που έχουν συσταθεί από το Συμβούλιο Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων του για τη διατήρηση της ειρήνης και της ανάληψης στρατιωτικής και μη στρατιωτικής δράσης για την «αποκατάσταση της διεθνούς ειρήνης και ασφάλειας». Η υποχρέωσή τους αυτή υπερισχύει όλων των άλλων υποχρεώσεων και περιλαμβάνει την εκτέλεση των ενταλμάτων σύλληψης, την έκδοση, και την παροχή πρόσβασης σε αποδεικτικά στοιχεία.

Το Διεθνές Ποινικό Δικαστήριο διαθέτει δικαιοδοσία επί των σοβαρότερων εγκλημάτων διεθνούς ενδιαφέροντος, ήτοι τη γενοκτονία, τα εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας και τα εγκλήματα πολέμου. Πρόσφατα αποφασίστηκε επίσης να συμπεριληφθεί στην αρμοδιότητα του Διεθνούς Ποινικού Δικαστηρίου και το έγκλημα της επίθεσης, αν και δεν έχει ακόμη τεθεί σε ισχύ.

Τα έθνη που έχουν υπογράψει και προσχωρήσει στο ΔΠΔ υποχρεούνται να συνεργάζονται πλήρως με το Δικαστήριο στο πλαίσιο της έρευνάς του για τη δίωξη των εγκλημάτων. Η υποχρέωση αυτή γίνεται αυτόματα, κάθε φορά που μια υπόθεση εισέρχεται στο Δικαστήριο από το Συμβούλιο Ασφαλείας. Το Δικαστήριο επεμβαίνει μόνο εάν η υπόθεση δεν ερευνάται ή δε διώκεται από ένα εθνικό δικαστικό σύστημα, ή όταν οι εθνικές διαδικασίες δεν είναι αποτελεσματικές. Επιπλέον, το ΔΠΔ δικάζει μόνο εκείνους που κατηγορούνται για πραγματικά πολύ σοβαρά εγκλήματα. Για όλους αυτούς τους λόγους, το ΔΠΔ δεν λειτουργεί ως έσχατο μέσο απονομής δικαιοσύνης αλλά συμβάλλει στην ενίσχυση των θεσμών του εθνικού συστήματος απονομής δικαιοσύνης μιας χώρας όσον αφορά υπεύθυνους διεθνών εγκλημάτων.

Άραγε τίποτε δεν άλλαξε;

Μαθαίνοντας οι μαθητές για την ιστορία του Ολοκαυτώματος, είναι πολύ λογικό να αισθάνονται ότι τίποτα δεν έχει αλλάξει βλέποντας αυτά που συνέβησαν μετά. Είναι λυπηρό τη στιγμή που η ανθρωπότης παραμένει σηματοδεδιμένη από τα εγκλήματα αυτά, και όσο οι μηχανισμοί για την αποφυγή τους δεν είναι ακόμα αρκετά αποτελεσματικοί, να μην έχει επιτευχθεί ακόμα ριζική αλλαγή στον τρόπο με τον οποίο η διεθνής κοινότητα αντιλαμβάνεται και αντιμετωπίζει αυτές τις φρικαλεότητες.

Στον αντίποδα ακριβώς, κινούνται οι μηχανισμοί εκείνοι που εγγυώνται παύση της ατιμωρησίας και πρόληψη μελλοντικών παραβιάσεων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και του διεθνούς ανθρωπιστικού δικαίου, διαδραματίζοντας σημαντικό ρόλο στην καλλιέργεια ενός αισθήματος δικαιοσύνης για τα θύματα και τις πληγείσες κοινότητες καθώς και την ενθάρρυνση εθνικών μέτρων συμφιλίωσης. Επιπλέον, λειτουργούν ως σημαντική δύναμη αποτροπής.

Πολλές ήδη περιπτώσεις που τελεσιδίκησαν αποδεικνύουν στη διεθνή κοινότητα ότι όσο υψηλά και εάν βρίσκεται στην εξουσία ένας πολιτικός ή στρατιωτικός ηγέτης μπορεί να αντιμετωπίσει κατηγορίες ευθυνόμενος για σοβαρά εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας.

Μάθετε επιπλέον για τη Γενοκτονία: χρήσιμοι σύνδεσμοι για περαιτέρω πληροφορίες και συμβουλές

Πληροφόρηση και Εκπαίδευση

Το Μουσείο Μνήμης του Ολοκαυτώματος των ΗΠΑ United States Holocaust Memorial Museum. Παρέχει ιστορικές πληροφορίες για το Ολοκαύτωμα, τις σύγχρονες γενοκτονίες και παρέχει συμβουλές διδασκαλίας. www.ushmm.org

Human Rights Watch. Προσφέρει πλατφόρμα ενός ευρέος φάσματος θεμάτων ανθρωπίνων δικαιωμάτων, καταναμημένες ανά γεωγραφική περιοχή. <http://www.hrw.org>

UN's human rights page. Περιλήψεις, πολιτικές και συνθήκες σχετικές με τα ανθρώπινα δικαιώματα. <http://www.un.org/rights/>

Web Genocide Documentation Centre. Εκτός από έγγραφα σχετικά με συγκεκριμένες γενοκτονίες, παρέχει επίσης πληροφορίες για νόμους και διατάξεις σχετικούς με τη γενοκτονία <http://www.ess.uwe.ac.uk/genocide.htm>

Genocide Watch. Παρέχει επισκόπηση διαφόρων γενοκτονιών από το 1945. <http://www.genocidewatch.org/genocidetable2005.htm>

Πρόληψη και Ακτιβισμός

Διεθνής πρόληψη Γενοκτονίας. Πέρα από πληροφορίες σχετικά με τρέχουσες και παλαιότερες γενοκτονίες, προτείνει επίσης μορφές ακτιβισμού στον αγώνα για την εξάλειψη της γενοκτονίας.. <http://www.preventgenocide.org/>

Το Trust Aegis <http://www.aegistrust.org/>. Επιχειρεί εκστρατεία για την εξάλειψη εγκλημάτων κατά της ανθρωπότητας και των γενοκτονιών. Στις δραστηριότητές του περιλαμβάνονται: η έρευνα, η πολιτική, η εκπαίδευση, η μνήμη, η προβολή από μέσα μαζικής ενημέρωσης, οι εκστρατείες και η ανθρωπιστική βοήθεια για τα θύματα.

Επέμβαση Γενοκτονίας <http://www.genocideintervention.net/index.php>

Γενοκτονία <http://www.ppu.org.uk/genocide/>. Παρέχει πληροφορίες για τους εκπαιδευτικούς, τους μαθητές και τους γονείς τους

Το έργο πρόληψης γενοκτονιών <http://www.preventorprotect.org/>>

Εντεταλμένη ομάδα αποστολής πρόληψης γενοκτονιών
<http://www.usip.org/programs/initiatives/genocide-prevention-task-force>

Ιστότοποι οι οποίοι διερευνούν συγκεκριμένες περιπτώσεις εγκλημάτων κατά της ανθρωπότητας:

Ινδιάνοι ΗΠΑ: <http://www.nmai.si.edu/>

Αρμενία: <http://www.armenian-genocide.org/>

Βοσνία: <http://www.cco.caltech.edu/~bosnia/>

Καμπότζη: <http://www.yale.edu/cgp>

Ανατολικό Τιμόρ: http://www.yale.edu/gsp/east_timor/

Ρουάντα: <http://www.hrw.org/reports/1999/rwanda/>

Σουδάν: <http://www.darfurgenocide.org/>

Ουκρανία: <http://www.infoukes.com/history/famine/index.html>